UNIVERSITY OF OSLO

Uttalelse fra Rådgivende utvalg for finanspolitiske analyser - noen betraktninger

Steinar Holden
Økonomisk institutt, UiO
https://sites.google.com/view/steinarholden

Frokostmøte Domus Bibliotheca
11. februar 2026

UNIVERSITY OF OSLO

Disposisjon

- God rapport om mange sentrale temaer
- God faglig drøfting, gode faglige vurderinger/forslag
- Enig i det meste

- Leverer utvalget på sitt oppdrag?
- Er det et finanspolitisk råd?
- Bruk av fondsmidler og handlingsregelen
- Formuesskatt og bolig
- Arbeidsmarked og trygdeordninger

UNIVERSITY OF OSLO

Utvalgets oppdrag

- Utvalgets oppgave er "å gi en årlig kort uttalelse om .. faglige vurderinger og råd om langsiktig bærekraft i statsfinansene og om finanspolitikken er forenelig med slike hensyn»
- Uttalelsen inkluderer faglige vurderinger og råd om langsiktig bærekraft i statsfinansene
- Har også faglig drøfting, vurderinger og forslag om «god» pengebruk og samfunnsøk. effektivitet

=> Utvalget leverer på sitt oppdrag

- Ikke helhetlig vurdering av langsiktig bærekraft
- Lite om budsjett- og kostnadseffekter av forpliktelser knyttet til klima, individers rettigheter, krav og standarder, bosettingsmønster, …

UNIVERSITY OF OSLO

Et finanspolitisk råd?

- Forskere på deltid og sekretariat fra Finansdep
- Ikke et uavhengig organ med egne ressurser
- Mindre ressurser enn typiske finanspolitiske råd
- Mindre omfattende rapport og vurderinger

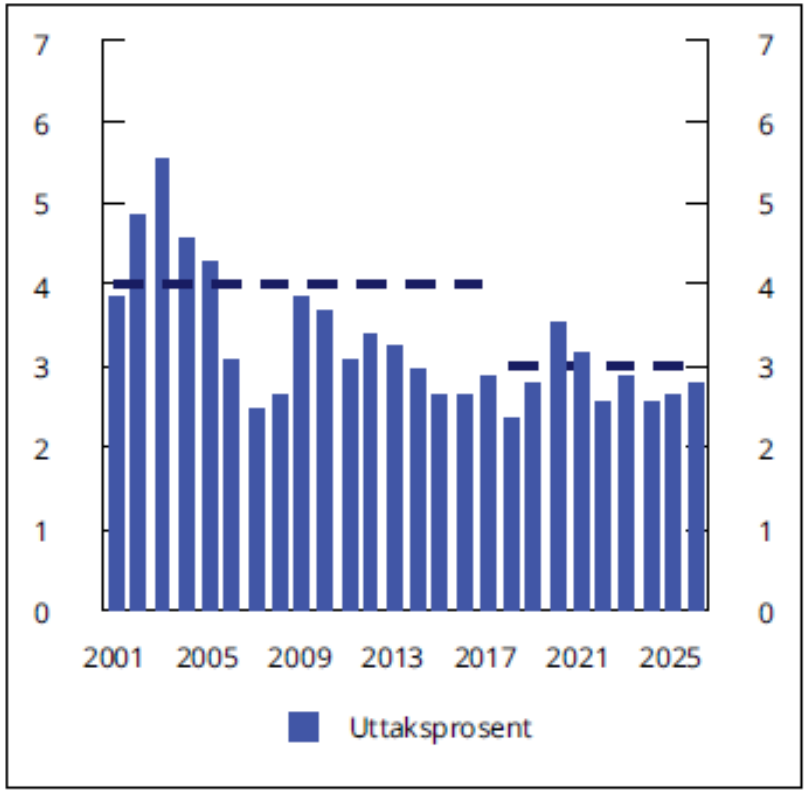
=>Ikke finanspolitisk råd i henhold til OECD-kriterier

Men

- Mange gode faglige drøftinger, vurderinger, forslag
- Gir oppmerksomhet og bedre faglig beslutningsgrunnlag
- Viktig at utvalget er og oppfattes som uavhengig

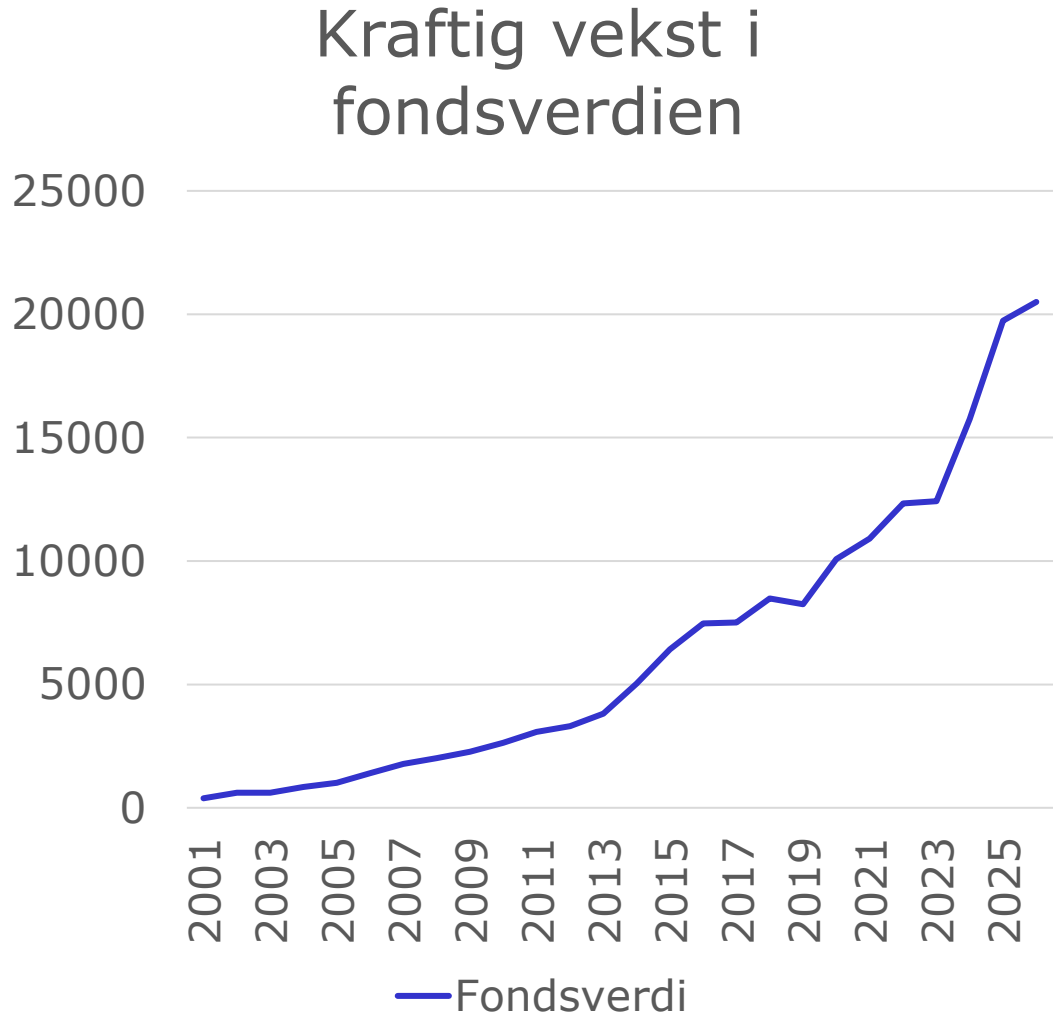
UNIVERSITY OF OSLO

NB 2026:Hvis fondet stiger mer eller mindre enn den forventede realavkastningen, bør uttaket tilpasses gradvis

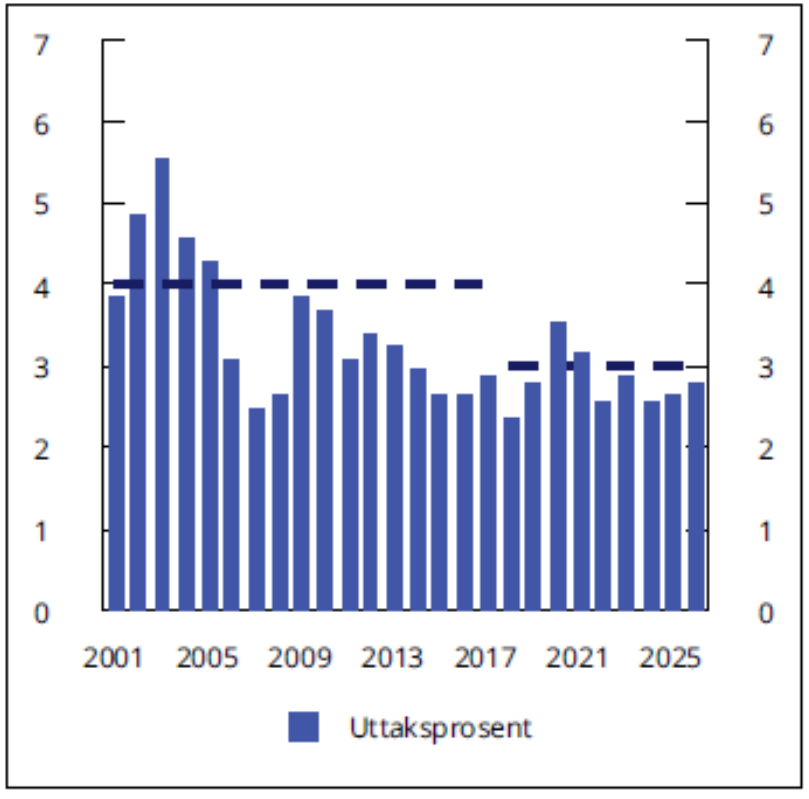
Figur 3.3 Strukturelt oljekorrigert budsjettunderskudd. Prosent av Statens pensjonsfond utland. 2001–2026

De stiplede linjene viser forventet realavkastning av SPU. I 2001 var anslaget på forventet realavkastning 4 pst. Fra og med Nasjonalbudsjettet 2018 ble anslaget nedjustert til 3 pst.
Kilde Finansdepartementet.

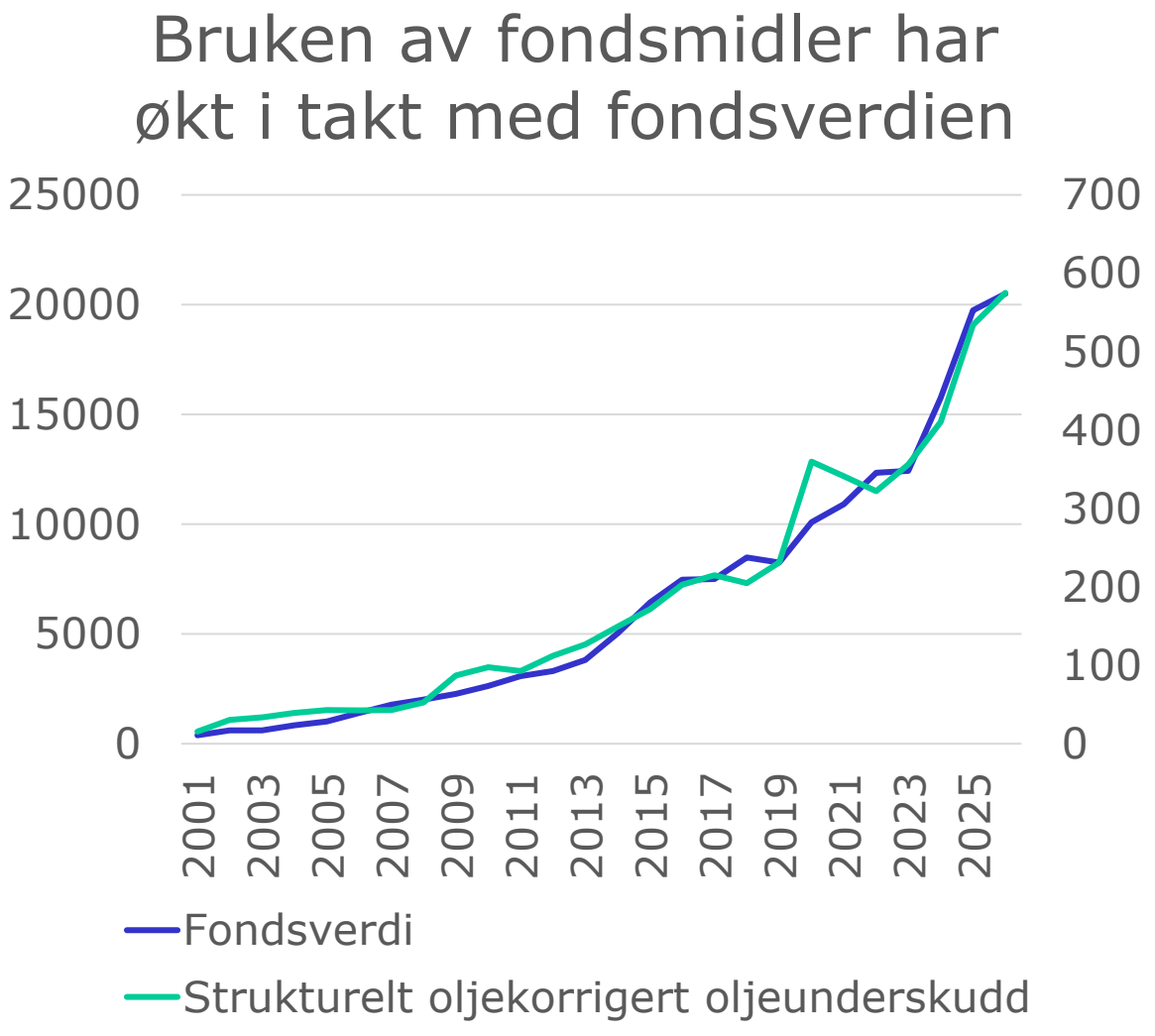
UNIVERSITY OF OSLO

NB 2026:Hvis fondet stiger mer eller mindre enn den forventede realavkastningen, bør uttaket tilpasses gradvis

Figur 3.3 Strukturelt oljekorrigert budsjettunderskudd. Prosent av Statens pensjonsfond utland. 2001–2026

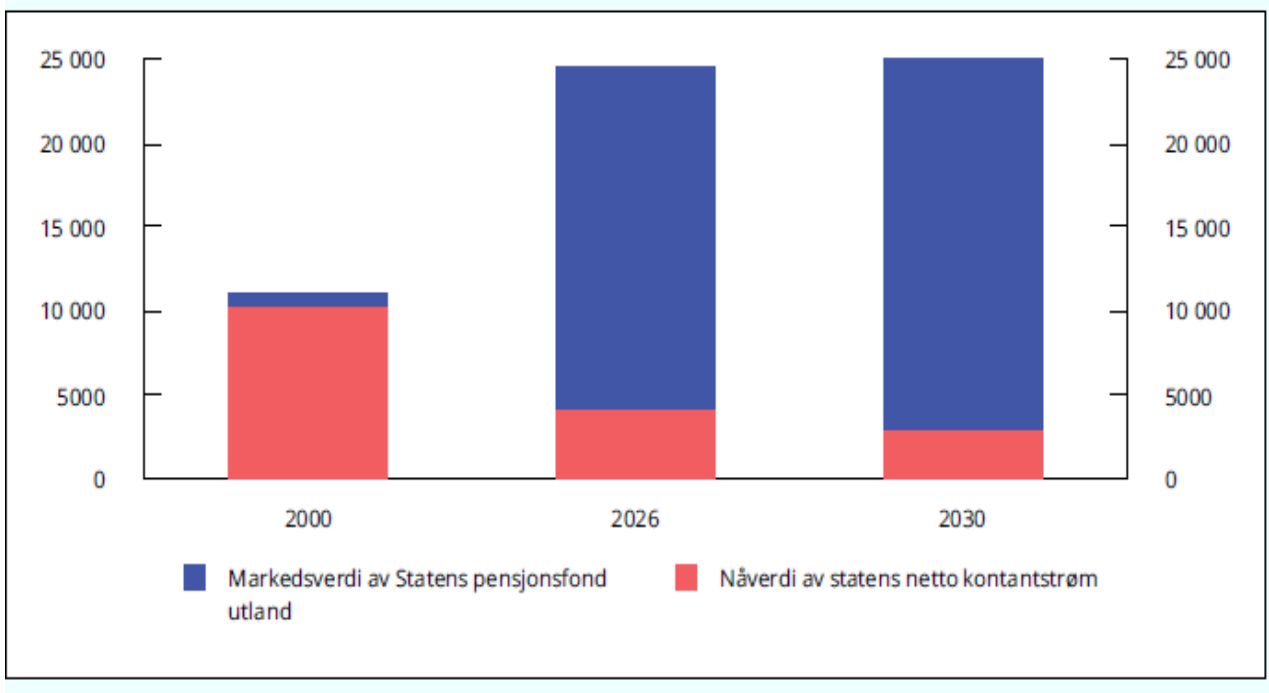
De stiplede linjene viser forventet realavkastning av SPU. I 2001 var anslaget på forventet realavkastning 4 pst. Fra og med Nasjonalbudsjettet 2018 ble anslaget nedjustert til 3 pst.
Kilde Finansdepartementet.

UNIVERSITY OF OSLO

En grundig faglig vurdering av handlingsregelen

- Fondsmidler dekker 27% av utgiftene
- Sårbart ved stort og vedvarende fall i fondsverdien
- Fremtidige inntekter vil trolig fylle opp foreløpig
- Bærekraftig kontantstrøm i fondet trolig mer stabil rettesnor enn verdi

Figur 3.17 Nåverdien av statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten og verdien på Statens pensjonsfond utland på ulike tidspunkt. Mrd. 2026-kroner

UNIVERSITY OF OSLO

Formuesskatt og bolig

- Klare fordelingsargumenter for formuesskatt
- Uheldig effekt på utflytting og kapitaltilgang
- Lavere satser, mindre rabatt for bolig og annet
- Kan gi vanskelig likviditet for de med dyr bolig og lav inntekt
- Tilby eldre boligeiere mulighet til å utsette betaling av formues- og eiendomsskatt, mot pant i bolig, til lav markedsrente
  - USA, Canada, Australia, England har lignende ordninger
- Vil fungere som en slags arveavgift, men vanskeligere å unngå

UNIVERSITY OF OSLO

Arbeidsmarked og trygdeordninger

Sykefravær

- Arbeidsgiverfinansiering bør forskyves til å dekke mer av langtidsfraværet
- Redusert kompensasjonsgrad for langtidsfravær
- Sykepenger fra arbeidsgiver utover 90% kan gi avkorting fra NAV, slik at ingen får mer enn 90%

Eldre arbeidstakere

- Det må bli lettere å jobbe etter aldersgrensen
- Begrensninger på bruk av pensjonistlønn må fjernes

UNIVERSITY OF OSLO

Avslutning

- God rapport og mange sentrale temaer
- God faglig drøfting, gode faglige vurderinger/forslag
- Enig i det meste
- Utvalget leverer på sitt oppdrag
- Ikke et finanspolitisk råd, men nyttig likevel

- Uttaket har steget i takt med fondsverdien
- Bør ha en faglig vurdering av handlingsregelen
- Mulighet til å utsette formuesskatt mot pant i bolig
- Sykepengeordning bør justeres
- Lettere å jobbe etter aldersgrensen